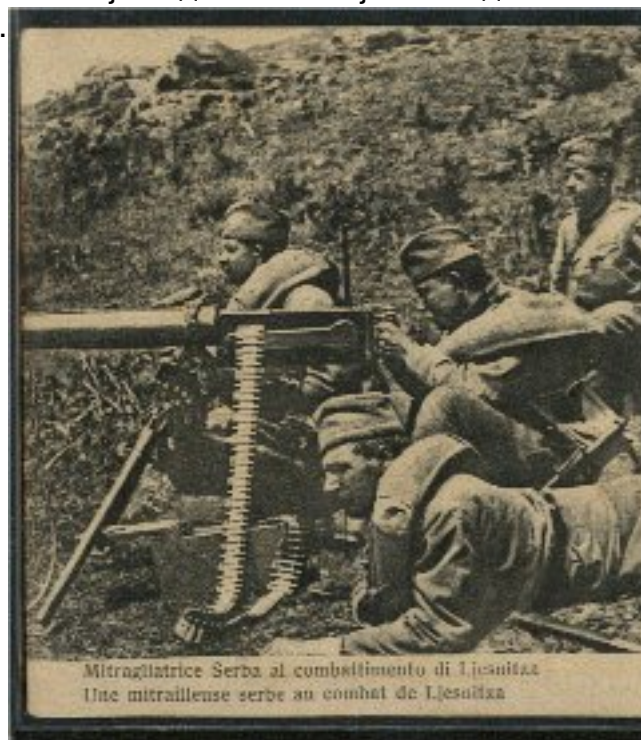

БЕОГРАД - 1912 - Завршена је Кумановска битка у којој је Прва српска армија под командом регента Александра Карађорђевића током дводневних борби потпуно потукла турску Вардарску армију Зеки паше, задавши пресудан ударац Турцима у Првом балканском рату. Српска Прва армија наступајући пут Овче поља задржала се на положајима северно од Куманова, очекујући долазак Треће српске армије са Косова, док се турска Вардарска армија запутила према Кумановској котлини. Дошло је до изненадног судара, који се завршио одлучном српском победом, а Турци су се повукли у неред. Најжешћи удар издржала је Дунавска дивизија првог позива пуковника Милоша Божановића, која је имала и најтеже губитке, али и одлучујућу улогу. Победа код Куманова омогућила је српској војсци даљи продор пут Битоља и заузимање Скопља. Тријумф је силно уздигао морал српске војске и народа и био је подлога каснијих победа у Првом и Другом балканском и у Првом светском рату.

Догодило се на данашњи дан. Данас је четвртак, 24. октобар, 297. дан 2019. До краја године има 68 дана.

1360 - Енглески краљ Едвард III и француски краљ Жан II Добри, енглески заробљеник након битке код Поатјеа 1356. потписали су у Калеу споразум којим је окончана прва фаза Стогодишњег рата. Француски монарх је принуђен да Енглеској уступи поједине француске територије, а Едвард III се заузврат одрекао полагања права на француски престо.

1601 - Умро је Тихо Брахе, дански астроном и алхемичар. Изградио је опсерваторију

"Уранијенбург" на острву Хвен, недалеко од Копенхагена и посветио се осматрању планета, посебно Марса. Открио је нову звезду у сазвежђу Касиопеје.

1632 - Рођен је Антони ван Левенхук, холандски природњак, отац микробиологије. Брусећи оптичка сочива, створио је прве једноставне микроскопе, и конструисао је око 400 микроскопа. Резултате истраживања крвних судова, структуре костију, мишића, објављивао је у издањима Лондонског краљевског друштва, чији је био члан.

1648 - Вестфалским миром, који су закључили немачки цар и владари Француске и Шведске, завршен је Тридесетогодишњи рат. Француска је добила од Немачке Алзас, Мец и Тул, Шведска готово целу Померанију, а Немачка је остала подељена на велики број држава. Хабзбурзи су и даље остали немачки (римски) цареви, али с веома ограниченим овлашћењима ван њихових наследних поседа (аустријских). Призната је независност Швајцарске и Холандије и проглашена равноправност римокатолика и протестаната.

1697 - Аустријски фелдмаршал Еуген Савојски је на челу својих јединица (око 8.500 војника) долином реке Босне доспео до Сарајева које је потом, као значајан турски центар, спалио.

1725 - Умро је италијански композитор Пјетро Алесандро Гаспаре Скарлати, оснивач оперске "напуљске школе". Компоновао је опере и духовну музику.

1793 - У Француској је Национални конвент, под контролом Јакобинаца, усвојио Нови Револуционарни календар. Његовом усвајању највише је допринео Робеспјер, на трагу борбе против црквених традиција. Израдио га је Шарл Жилбер Ром, политичар и агроном, иако се ауторство неретко приписује Фабр де Енглантену, песнику који је измислио називе Месеци. Револуционарни календар имао је 12 месеци, по 30 дана, а сви називи су устројени по разним природним појавама. Кованице су изведене из латинског, француског и грчког језика. Укинуо га је француски цар Наполеон, почевши од 1. јануара 1806. Накратко је поново коришћен током Париске комуне маја 1871.

1795 - Пруска, Аустрија и Русија извршиле су трећу (коначну) поделу Пољске. Као суверена држава Пољска је обновљена тек 1918. године.

1891 - Рођен је Рафаел Леонидас Трухиљо Молина, који је као амерички штићеник владао Доминиканском републиком од 1930. до 1961. У мају 1961. убијен је из заседе у близини Сиудад Трухиља.

1907 - Умро је српски новинар, писац и политичар Пера Тодоровић, један од оснивача и првака Народне радикалне странке. Тодоровић такође спада и међу најистакнутије појаве српског новинарства уопште. Био је близак вођи српских социјалиста Светозару Марковићу и уређивао је низ листова и часописа, па и социјалистички лист "Рад". Покретач је листова "Самоуправа" и "Радикал", а од 1889. до 1903. издавао је "Мале новине", први информативно-сензационалистички лист у Србији. Био је добровољац у Српско-турском рату 1876. а по његовом завршетку 1878. емигрирао је у Угарску и у Новом Саду је 1878. и 1879. с Лазом Пачуом издавао социјалистички лист "Стража". Потом одлази у Француску, а по повратку у Србију осуђен је на смрт због Тимочке буне коју су 1883. у зајечарском крају подigli радикали, али је помилован. Након измирења с Краљем Миланом залагао се за споразум Радикала и Напредњака, због чега је искључен из странке. У књижевности се највише бавио историјским темама и преводио је Чернишевског. Дела: "Дневник једног добровољца", "Силазак с престола", "Карађорђе".

1913 - Рођен је италијански певач Тито Гоби, оперски баритон светског угледа. Посебно је упамћен по улози у "Тоски" Ђакома Пучинија у којој му је партнер била Марија Калас.

1917 - Немци и Аустријанци су код градића Капорето (сада Кобарид, Словенија) у Првом светском рату пробили одбрану италијанске војске и нанели јој тежак пораз. Панично бекство Италијана претворило се у тотално расуло, до тада наизглед, чврсте армије. За 16 дана нападачи су напредовали 110 километара, заробили 293.000 италијанских војника, више од 300 топова и велике залихе ратног материјала.

1944 - Амерички авиони су у Другом светском рату, током велике ваздушно-поморске битке у филипинском заливу Лејте, потопили јапански носач авиона "Мусаши", један од највећих икад изграђених.

1945 - Ступила је на снагу Повеља Уједињених нација, коју је у јуну 1945. у Сан Франциску потписала 51 земља оснивач светске организације, укључујући Југославију.

1945 - У Ослу је стрељан вођа норвешких нациста и председник марионетске владе у Другом светском рату Видкун Квислинг, осуђен због издаје.

1948 - Умро је аустријски композитор Франц Лехар, најзначајнији представник бечке оперете у првој половини 20. в. Дела: оперете "Весела удовица", "Земља смешка", "Гроф од Луксембурга".

1956 - Совјетска војска интервенисала је у Будимпешти, дан по избијању оружане побуне против политике вође мађарских комуниста Мађаша Ракошија.

1957 - Умро је француски модни креатор Кристијан Диор, један од водећих "модних диктатора" у свету после Другог светског рата.

1962 - Блокада Кубе од стране САД ступила је на снагу.

1964 - Британска афричка колонија Северна Родезија стекла је независност под називом Република Замбија, с председником Кенетом Каундом. После акција грађанске непослушности, које је 1962. организовала Каундина Уједињена национална партија независности, британска влада је принуђена да донесе устав Северне Родезије и потом да јој после 73 године колонијалне управе призна пуну независност. До тада она је била саставни део британске колоније Родезија и Њаса (данас Замбија, Зимбабве и Малави).

1974 - Умро је руски виолиниста и диригент Давид Фјодорович Ојстрах, један од највећих мајстора виолине у 20. веку. У родној Одеси завршио је конзерваторијум, а прославио се 1935. наградом на међународном виолинском такмичењу у Варшави и 1937. наградом "Исај" у Бриселу. Био је професор Московског конзерваторијума и с великим успехом је наступао широм света.

1976 - Умро је српски византолог руског порекла Георгије Острогорски, професор Филозофског факултета, члан Српске академије наука и директор њеног

Византолошког института. Уживао је огроман углед у свету и сматра се једним од највећих византолога уопште. Највише је изучавао економску и социјалну историју Византије и византијско-српске односе. Уређивао је збирку "Византијски извори за историју народа Југославије" и "Зборник радова Византолошког института". Написао је више од 170 радова. Дела: "Историја Византије", "Серска област после Душанове смрти", "Сеоска пореска општина у Византијском царству X века", "Студије из историје борбе око икона у Византији", "Автократор и самодржац", "Византијске катастарске књиге", "Пронија", "Проблеми из историје византијског сељаштва", "О историји имунитета у Византији", "О византијској аристократији".

1990 - У Тирани је почео састанак министара иностраних послова балканских земаља на којем је разматрано унапређење сарадње Албаније, Бугарске, Грчке, Југославије, Румуније и Турске. И поред повољније атмосфере, никакав конкретан договор није постигнут.

1991 - У Сарајеву је прва Скупштина српског народа у Босни и Херцеговини нагласила потребу српског народа, да одлучује о својој судбини као и његово право на самоопредељење. Што је била последица прегласавања Срба од стране муслимана и Хрвата у скупштини БиХ, противно уставу БиХ. Скупштина је именовала комисију за плебисцит одржан двадесетак дана касније, а за првог председника Скупштине изабран је Момчило Крајишник.

1997 - Војна хунта Сијера Леонеа пристала је, под међународним притиском, да легално изабрани председник те афричке земље Ахмад Теџану Кабах, преузме власт.

2001 - У америчком нападу на авганистанску престоницу Кабул убијена су 22 припадника терористичке организације пакистанских исламиста "Харакат-ул-муџахедин", милитантне групације која је настојала да оконча владавину Њу Делхија у северној индијској провинцији Кашмир.

2005 - Умрла је Роза Паркс, прва црнкиња која се 1955. године усудила да прекрши тадашње расне законе на југу САД, у савезној држави Алабама, одбивши да уступи место у аутобусу предвиђено за белце.

2007 - Умро је српски карикатуриста, новинар и публициста Павле Паја Станковић. Радио је или сарађивао у више београдских редакција - "Политици експрес", "Вечерњим новостима", "Дуги", недељнику "Фудбал" и у Радио Београду а у последње време у Радио Зајечару.

2014 - Директор Гугла Ален Јустас скочио је са ивице свемира и пробио звучни зид, оборивши рекорд који је две године раније поставио Феликс Баумгартнер. Јустас, који је сам финансирао овај подухват, скочио је са 41.842 метара, пад је трајао 15 минута а док је падао кретао се брзином већом од 1.300 км.

(Танјуг)